

Φασιανός: Οί «μήνες» δέν είναι έλληνικοί!

Ο ζωγράφος Άλέκος Φασιανός, απαντώντας στο πρώτο έρώτημα της έρευνας, λέει τά εξής:

ΦΑΣΙΑΝΟΣ: «Η προσπάθεια, πού τά τελευταία χρόνια, άρχισε ή 'Ελλάδα γιά τή διάδοση τής έλληνικής τέχνης στό έξωτερικό, είναι κάτι πού τά άλλα κράτη από πολλές δεκαετίες τώρα κάνουν μέ μελετημένη όργάνωση, παρουσιάζοντας τίς δημιουργίες τών καλλιτεχνών τους στό διάφορα μουσεια του έξωτερικού, γεγονός πού προκολεϊ όχι μόνο τό ενδιαφέρον τών φιλοτέχνων αλλά και ένα γενικότερο κλίμα συμπάθειας γιά τή χώρα πού δείχνει μέσα απ' αυτές τίς έκθέσεις τόν πολιτισμό της.

Γιά τή χώρα μας, ή πρώτη έκδήλωση προβολής τής έλληνικής τέχνης, σέ διεθνές επίπεδο, ήταν ό «Έλληνικός Μήνας» του Λονδίνου, πού όμως κάθε άλλο παρά έλληνικός ήταν άφου παρουσιάστηκαν εκεί σάν καινούργιες και αυθεντικές έλληνικές δημιουργίες, όλοφάνερες άπομιμήσεις τής εύρωπαϊκής και άμερικάνικης τέχνης. Μιά κατάσταση δηλαδή άρχοντοχωριατισμού, γιά νά δείξουμε ότι και μεις δέν ύστερούμε σέ πρωτοτυπία και ότι είμαστε μέσα στό τρέχον διεθνές κλίμα τής τέχνης. Ένώ στην πραγματικότητα, μ' όλα αυτά τά κακώματα, τό μόνο πού καταφέρνουμε είναι νά γελοιοποιηθούμε στό μάτια τών ξένων, πού βέβαια βλέπουν πώς είμαστε εισαγωγείς μάλλον τέχνης παρά έξαγωγείς... Κι ώστόσο ύπάρχει πάντα ή δυνατότητα νά οργανώσουμε μία έκθεση αντιπροσωπευτικά έλληνική, παρουσιάζοντας μία ολοκληρωμένη εικόνα σής έλληνικής τέχνης. Μέσα σ' αυτό τό πλαίσιο χωράει ακόμα και ή δουλειά εκείνων τών καλλιτεχνών πού ενώ ζούν και εργάζονται στό έξωτερικό και έντάσσονται σ'τά διεθνή κινήματα, παραμένουν και σάν συνειδήσεις και σάν δημιουργοί "Έλληνες". Όλη ή δυσκολία γιά τήν όργάνωση τέτοιων «έλληνικών» έκθέσεων πέφτει στή διαδικασία τής επίλογής. Κατά τή γνώμη μου τά κριτήρια επίλογής δέν μπορεί νά ναι σταθερά άφου κι ή ίδια ή τέχνη είναι ρευστή. Γι' αυτό νομίζω τό βάρος θά πρέπει τελικά νά ριχτεί στή γραμμή, στό πνεύμα πού πρέπει νάχει ή έκθεση και ανάλογα νά γίνεται ή επίλογή, και ή παρουσίαση τών έργων.

Στό δεύτερο έρώτημα, ό Άλέκος Φασιανός έδωσε αυτήν τήν απάντηση:

ΦΑΣΙΑΝΟΣ: «Ο διαχωρισμός σέ "Έλληνες του έξωτερικού και του έξωτερικού πρέπει νά σταματήσει. Γι' αυτό πού τελικά έχει σημασία είναι ή όμορφιά τής τέχνης και ή προσωπικότητα του καλλιτέχνη, δηλαδή άν μέ τό έργο του έχει νά εκφράσει κάτι καινούργιο — κι όχι νά ναι σάν αντιπρόσωπος αυτοκινήτων!...

«Αν ύπήρχε αυτός ό διαχωρισμός, θά πρεπε νά ισχύει και γιά καλλιτέχνες άλλων χωρών. Και τότε ό Πικάσσο θάπρεπε νά ναι του... έξωτερικού τής 'Ισπανίας, αλλά ποτέ δέν τό έκουσα, ούτε γιά τόν Νταλί...»

Προσωπικά προτείνω ότι έφ' όσον θέλουμε νά δείχνουμε στους ξένους τό τί κάνουν οι "Έλληνες καλλιτέχνες, τί δημιουργούν — όπου κι άν βρίσκονται — νά μήν άπευθυνόμαστε γι' αυτό τό λόγο στους κριτικούς και νά τους άναγνωρίζουμε τό δικαίωμα νά μās επέλεγουν». Γιατί οι άνθρωποι αυτοί πού αυτοαποκαλούνται «άτάρεσκα κριτικοί» δέν έχουν δυστυχώς καλλιτεχνική αίσθηση ούτε κριτική ικέψη. Τό μόνο πού κάνουν είναι νά παρακολουθούν τά σύγχρονα ρεύματα του έξωτερικού και κατόπιν ανάλογα νά μās κατατάξουν κι άν δέν μοιάζουμε μέ κανένα ρεύμα νά μās άγνωούν, διότι δέν ξέρουν τί νά γράφουν...

Τότε σέ ποιούς νά άπευθυνόμαστε γιά «βοήθεια»; Στους ίδιους τους καλλιτέχνες, άν κι αυτό έχει τίς δυσκολίες του. Γιατί όλοι ξέρουμε ποιος δημιουργεί και ποιος πράγματι φτιάχνει ένα έργο άληθινό και τίμιο».

ΑΥΡΙΟΙ Απαντούν, ή κεραιόστρεια 'Ελένη Βερναδάκη κι οι ζωγράφοι Χρ. Καράς και Γιάννης Μιτάδης.